

ARPA İHRACATININ MURAKABESİNE DAİR NİZAMNAME

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 19/1/1940, **No: 2/12700**
Dayandığı Kanunun Tarihi : 10/6/1930, **No: 1705**
Yayımlandığı R. Gazetenin Tarihi : 1/1/1940, **No: 4422**
Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 3, Cildi: 21, **S. 299**

FASIL: 1

Umumi hükümler

Madde 1 – Türkiye'den ihraç olunacak arpalar, Ticarete Tağışın Men'i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması hakkındaki 1705 numaralı Kanun ile buna ek olan 3018 numaralı kanun mucibince işbu Nizamname hükümleri dairesinde kontrole tabidir.

Madde 2 – Aşağıda yazılı hallerde ihraç edilecek arpalar bu Nizamname hükümlerine tabi tutulmaz.

A) Gayrisafi 5 kiloya kadar gönderilecek nünuneler,

B) Türkiye'nin şark ve cenubunda hemhudut olduğu memleketlere karadan yapılacak ihracat ile Ticaret Vekaleti Kontrolörü bulunmıyan yerlerden hemhudut memleketlere ve Adalar Denizindeki bütün adalara, Girit ve Kıbrıs dahil olmak üzere sair, Türk sahillerine mücavir adalara otuz tona kadar ihraç edilecek arpalar,

C) Yolcu beraberinde yüz kiloya kadar götürülecek arpalar,

Madde 3 – Bu Nizamname hükümleri dairesinde yapılacak kontrol işleri Ticaret Vekaleti tarafından görülür.

Madde 4 – Arpa kontrolü, aşağıda yazılı merkezlerde yapılır :

Samsun, İstanbul, Bandırma, Tekirdağ, İzmir, Antalya, Mersin, İskenderun.

Ticaret Vekaleti, göreceği lüzum üzerine, muvakkat arpa kontrol merkezleri ihdas edebilir.

Bu muvakkat kontrol merkezlerinde işe başlama zamanı, Ticaret Vekaleti tarafından on beş gün evvel Ankara'da Resmi Gazete ve diğeri bir gazete ile, mahallinde de münasip surette ilan edilir. Bu merkezlerde işe nihayet verileceği zaman bir ay evvel keyfiyet Ticaret Vekaletince aynı surette ilan olunur.

Harcırah ve masarifi ihracatçı tarafından verilmek şartıyla ve Ticaret Vekaletince imkan görüldüğü takdirde, talep vukunda, ihraç merkezi olmıyan yerlere, yakın iskelelerden, arpa kontrolü için memur gönderilebilir.

Madde 5 – Arpanın hususi ve umumi depolarda, temizleme yerlerinde ve mümkün oldukça demiryolu ve gemi ambarlarında rutubetten müteessir olacak şartlar altında ve koku neşredici veya ambalajları kirletici maddelerle bir arada bulundurulmaması ve fena koku sinmiş ve kirli vagon ve mavnalara konulmaması lazımdır.

Madde 6 – İhracata mahsus arpaların temizlendiği ve muhafaza edildiği fabrika, depo, ambar ve siloların haiz olması lazım gelen sıhhi ve teknik şartlar İktisat, Ziraat, Sıhhat ve İçtimai Muavenet ve Ticaret Vekaletlerince müştereken yapılacak bir talimatname ile tayin olunur.

FASIL: II

Kontrol edilecek hususlar

Madde 7 – Türkiye'den ihraç olunacak arpalara, zararlı yabancı kokudan (Gaz, küf ve ekşimsi gibi) ari ve küflenmemiş olacaktır.

Madde 8 – İhraç olunacak arparaların rutubet derecesi 11 ve 12 nci maddelerde yazılı sınıflarda %14 ü, 13 ve 14 üncü maddelerde yazılı olanlarda % 15 i tecavüz edemez.

Rutubet derecesinin ne şekilde ölçüleceği Ticaret Vekaletince tesbit olunur.

Ticaret Vekaleti bu nispetleri, 15 gün evvel ilan etmek şartıyla indirmeğe salahiyetlidir.

Madde 9 – 2,2 milimetrelik mustatil elekten düşen arpalara kalburaltı denir.

Arpaya karışık bulunan bilimum maddeler "Yabancı maddeler" sayılır. Bunların, 4 milimetre murabbalık delikleri havi elekten geçenlerine "İnce yabancı maddeler" ve aynı eleğin üstünde kalanlarına "Kalın yabancı maddeler" denilir.

Yabancı maddeler arasında bulunan buğday, çavdar ve yulafa "Unlu maddeler" adı verilir. Yulafın unlu madde olarak % 1 1/4 den fazla bulunması caiz olmayıp bu nispetten fazlası yabancı madde sayılır.

13 ve 14 üncü maddelerde yazılı arpa sınıflarında, mukavelenamesinde o yolda sarahat bulunmak şartıyla, zararlı olmayan diğer hububat ve bakliyat dahi unlu maddelerden sayılabilir.

Madde 10 – Arpalar; beyaz arpa, ova arpası, sıra arpa ve mikset (Karışık) adı ile 4 sınıfa ayrılarak ihraç edilir.

Madde 11 – Beyaz arpa: Beyaza yakın açık sarı renkte, umumiyetle dolgun, karınlı, mütecanis ve yüksek vasıflı (Yayla adıyla maruf) arpalardır.

İhraç olunacak beyaz arparalar ilişik tabloda gösterilmiş olduğu veçhile, on dereceye ayrılarak ihraç olunabilir.

Beyaz arparaların renkleri her mahsul yılında Ticaret Vekaletince hazırlanacak nümunelerle tesbit olunur, ve on beş gün evvel keyfiyet ilan olunur. Bu müddet zarfında eski nümune muteber sayılır.

Madde 12 – Ova arpası: Beyaz arpalara kıyasla karınsızve uzunca, mütecanis, yüksek vasıflı (Yerli adıyla maruf) arparalar olup bunlar da ilişik tabloda gösterilen (5) dereceye ayrılarak ihraç olunurlar.

Madde 13 – 11 ve 12 nci maddelerde yapılan tariflere göre (Beyaz) veya (Ova) sınıflarına girmiyen arparalar ilişik tabloda yazılı olduğu veçhile (Sıra arpa) adıyla (6) dereceye ayrılarak ihraç olunurlar.

Madde 14 – Kara ve çakır arparalar "Mikset" (Karışık) adıyla ihraç olunur. Bunların haiz olmaları lazım gelen asgari vasıflar da ilişik tabloda gösterilmiştir.

Madde 15 – Talep vukuunda, beyaz arpa ve ova arpası, sınıflarına dahil arpalardan, Vekalet Laboratuvarında analiz yapılarak, 16 ncı maddede yazılı evsafı haiz oldukları görülenler için (Biralık arpa) vesikası verilir.

Madde 16 – Biralık adı verilebilecek olan beyaz arpa ve ova arparalarının, 11 ve 12 nci maddelerde yazılı evsafı başka, aşağıdaki asgari vasıfları da haiz bulunmaları lazımdır.

a - Protein miktarı % 13 den fazla olamaması,

b - Çimlenme kabiliyeti asgari % 95 olması,

c - Kalburaltı miktarı % 2 yi aşamaması,

d - Arparaların asgari % 80 inin 2,5 ve 2,8 veya 2,2 ve 2,5 milimetrelik mustakil eleklerin üstünde kalacak irilikte olması şarttır.

Madde 17 – 11 ila 14 üncü maddelerde sözü geçen tablonun -3 ila 8 - numaralı sütunlarında yazılı arpa vasıflarının icap edenlerinde mahsul vaziyetini gözönüne almak ve on beş gün evvel ilan etmek şartıyla değişiklik yapmağa Ticaret Vekaleti salahiyettardır.

Madde 18 – Arpalar; dökme veya çuvallı olarak ihraç edilir.

Çuvallar, arpanın ağırlığına dayanabilecek metanette, deliksiz ve sağlam dikişli olacaktır.

FASIL : III

Kontrolün şekli ve icrası sureti

Madde 19 – Arpa ihracatçısı veya mümessilli Ticaret Vekaleti İhracat Kontrolörlüğüne bir beyanname vererek ihraç edeceği malın kontrolünü ister. Bu beyannameler Ticaret Vekaletince tesbit edilecek formüle göre tanzim olunur ve tahmile başlamadan 24 saat evvel verilmesi mecburidir. Nümune alınması bittikten sonra 24 saat içinde kontrolün ikmal ve vesikanın verilmesi icap eder.

Madde 20 – 30 tona kadar olan partiler için beş ve daha fazlası için de on kiloluk ikişer nümune alınır ve nümuneleri muhtevî torbalar kontrol memuru ile ihracatçı veya mümessili tarafından müştereken mühürlenir.

İhracatçı veya yazı ile göstereceği mümessili nümune alınırken hazır bulunmağa mecburdur.

Nümunelerin alınış tarzı ve bu işte kullanılacak aletlerin vasıfları Ticaret Vekaletince tesbit edilir.

Madde 21 – İhraç olunacak arpaların nümunesini almak üzere Ticaret Vekaleti İhracat Kontrolörü malın başına gelerek işe başladığını yazı ile bildirmeden mahalli gümrük idarelerince arpaların tahmiline müsaade olunmaz. Gümrük İdareleri ve memurları yüklenen arpaların nümunelerinin alınmasında ve muhafazasında, vakı olacak, talebi üzerine ihracat kontrolörüne yardım ile mükellefler.

Madde 22 – Kontrol, alınan nümuneler üzerinde yapılır. Kontrol memuru 20 inci madde mucibince aldığı nümunelerden birini açarak muayene ve icabına göre tetkik ve tahlil ettikten sonra muayene neticesini mutazammın bir rapor tanzim eder. Bu rapora göre:

a) Arpaların, beyannamesinde yazılı sınıf ve dereceye ait vasıfları haiz bulunduğu görülürse, ihracatçısına bir kontrol vesikası verilir.

b) Arpaların, beyannamesinde yazılı dereceden, yüksek vasıflarda olduğu görülürse, ihracatçısına, muayene raporu ile tesbit edilmiş olan sınıf ve dereceden bir kontrol vesikası verilir.

c) Arpaların, beyannamesinde yazılı derece için Nizamnameye konulmuş olan hadlerden :

1 - Hektolitresi en çok iki kiloya kadar daha hafif,

2 - Yabancı madde miktarı, % 3 e kadar(3 dahil) olan derecelerde işbu miktarların yarı nispetlerine % 3 den fazla olan derecelerde bunlar için tesbit edilen hadlerin beşte biri nispetlerine kadar daha ziyade,

3 - Sair unsurlara ait olanların her biri için tesbit edilen hadlerin yine beşte biri nispetlerine kadar daha fazla,olduğu görülürse ve mal sahibinin muayene raporuna bir itirazı olmazsa, keyfiyet muayene raporunun altına yazılarak ihracatçı veya mümessili tarafından imza edilir ve mal sahibine, mezkür rapor ile tesbit edilmiş olan vasıflara göre bir kontrol vesikası verilir.

İhracatçı veya mümessili muayene raporuna itiraz ettiği takdirde, itirazı neden ibaretse muayene raporunun arkasına yazarak imzalar ve bu takdirde 20 inci madde mucibince alınan nümunelerden açılmamış olanı ile itirazlı muayene raporu, 31

nci maddede yazılı heyet tarafından tetkik edilir. Heyet bu husustaki kararını, mucip sebepleriyle, sarîh olarak, rapora yazılmış olan itirazın altına yazıp imzalar. Mezkûr karar, ihracatçı veya mümessili tarafından ileri sürülen itirazı haklı gösterdiği takdirde, kontrol vesikası, karara göre taayyün eden vasıfları üzerinden verilir.

Bu fıkrada yazılı olan ahvalde zabıt varakası tanzim olunmaz.

ç) Arpaların, beyannamede yazılı derecesi ile muayene raporunda tesbit edilen vasıfları arasında "c" fıkrasında yazılı toleraslardan fazla bir fark görülürse, kontrol memuru tarafından 29 uncu madde hükümlerine tevfikân ihracatçı veya mümessilinin huzuriyle zabıt varakası tanzim olunur. Bu kabil ahvalde ihracatçı veya mümessilinin muayene raporu münderecatına bir itirazı yoksa, zabıt varakasının altı kontrol memuru ile birlikte ihracatçı veya mümessili tarafından imza edilir ve bu takdirde 4 üncü fasılda yazılı hükümler dahilinde takibatta bulunulmakla beraber, mal sahibine, muayene raporu ile tesbit edilmiş olan vasıflara göre kontrol vesikası verilir. İhracatçı veya mümessili muayene raporuna itiraz ettiği takdirde, itirazı neden ibaretse zabıt varakasının altına yazarak imzalar ve bu takdirde kontrol vesikasının verilmesi 31 inci maddede yazılı heyetçe karar ittihazına kadar tehir olunur.

Madde 23 – İhraç edilen arpaların, 22 nci maddede yazılı muayene raporuna göre sıra arpaların altıncı numarasının vasıflarından yüzde yirmiden daha aşağı vasıflarda olduğu görülür ve bu husus İhracatçı veya mümessili tarafından zabıt varakasının altına yazılarak imza edilmek suretiyle kabul olunur, veya itirazı halinde bu itiraz, 31 inci maddede yazılı heyet tarafından varit görülmez ise, malın vasıflarını gösterir meşruhatı havi bir kontrol vesikası verilip, takibatta bulunulmakla beraber, keyfiyet, malın, namına yüklendiği alıcının adresi ile birlikte Ticaret Vekaletine bildirilir. Ticaret Vekaleti, alıcı ile satıcı arasında bu yüzden çıkacak ihtilafın tetkikinde kullanılmak üzere, hadiseyi vesikalariyle, alıcı tacirin bulunduğu memleketteki Türkiye Ticaret Ataşeliğine ve Ataşe olmıyan yerlerde Türkiye Konsolosluğuna bildirir.

Madde 24 – İhraç edilecek arpalar için, kontrol vesikası ibraz edilmedikçe, menşe şahadnamesi verilemez. Menşe şahadtnamelerine, kontrol vesikasında yazılı sınıf ve derece kayıtları derc ve bulunduğu takdirde, diğer meşruhat da ilave olunur.

Madde 25 – Kontrolardan sonra arpaların kısmen veya tamamen ihracından sarfı nazar eden ihracatçı kontrol vesikasını derhal ihracat kontrolörlüğüne iade ile mükelleftir. Ancak ihracatçı arpasını kısmen ihraçtan sarfınazar etmiş bulunduğu takdirde mütebaki mal için kendisine yeni bir kontrol vesikası verilebilir.

Madde 26 – İhracat kontrolörleri ihraca mahsus arpaların bulunduğu depoları, ambarları, siloları ve buralarda bulunan arpaları her zaman kontrol edebilirler.

Madde 27 – Gümrükten geçmiş olduğu halde Türkiye hudutları içinde bulunan malları Ticaret Vekaleti, göreceği lüzum üzerine, tekrar muayene ettirebilir.

Madde 28 – Alınan nünuneler ait oldukları parti hakkında bir ihtilaf çıkmadığı takdirde 3 ay müddetle, ihtilaf vukuunda, ihtilafın halline kadar kontrol memurluğu dairesinde saklanır.

İhracatçı bu müddetin hitamından itibaren bir hafta içinde müracaat ederek kendisine ait nünuneleri alabilir.

FASIL : IV

Nizamname hükümlerine muhalif hareketler

Madde 29 – Kontrol esnasında bu Nizamname hükümlerine aykırı bir hal görülecek olursa keyfiyet Ticaret Vekaleti İhracat Kontrolörü tarafından tanzim olunacak zabıt varakası ile tesbit olunur. Zabıt varakası dört nüsha olmak üzere kaleme alınır. Arpa ihracatçısı veya mümessili, münderecatına itirazı olmadığı takdirde, zabıt varakasını derhal imzalamaya mecbur olduğu gibi itirazı varsa bunun neden ibaret olduğunu zabıt varakasının hususi hanesine derhal yazıp imzalamaya mecburdur. Zabıt varakalarının bir nüshası alakadar ihracatçı veya mümessiline verilir. Diğer nüshaları ihracat kontrolörlüğünde muhafaza edilir.

Madde 30 – İhracatçı veya mümessili tarafından kontrol neticesine itiraz vuku bulunduğu takdirde, ihtilafın mevzuu, kontrol memurunun müracaatı üzerine, 48 saat zarfında, 31 inci maddede yazılı heyet tarafından, kontrol memuru ile alakadar ihracatçı veya mümessili hazır bulunduğu halde tetkik olunur.

Madde 31 – İhracatçı veya mümessilinin, kontrol neticesine vakı olacak itirazlarını tetkik etmek ve karara bağlamak üzere, aşağıda gösterilen şekilde bir heyet teşkil olunur.

A) Mahalli ticaret odası tarafından bir sene müddetle intihap olunacak ve intihabı Ticaret Vekaletince tasdik edilecek, arpadan anlar bir zat ve bunun hazır bulunmadığı zaman heyete girmek üzere aynı suretle seçilecek yedeği,

B) Borsa bulunan yerlerde borsa komiseri, borsa bulunmayan yerlerde ticaret ve sanayi odası başkatibi, yedek olarak vekilleri,

C) Ticaret Vekaletince bir sene müddetle seçilecek, arpadan anlar bir zat ve bunun hazır bulunmadığı zaman heyete girmek üzere aynı suretle seçilecek yedeği,

Ticaret odası bulunmayan yerlerde A fıkrasında gösterilen aza doğrudan doğruya Ticaret Vekaletince seçileceği gibi ne borsa ne de ticaret odası bulunmayan yerlerde B fıkrasında yazılı aza yerine gümrük idaresinin bu işe ayıracağı memuru veya icabında bunların yedekleri heyete dahil olurlar.

Aza, ihtilaf çıkan parti ihracatçısının usul ve furuundan veya dördüncü dereceye kadar civar hısımlarından olduğu veya müstahdemi bulunduğu takdirde heyete iştirak edemez.

Madde 32 – Heyet 20 nci madde mucibince alınmış olan nünunelerden açılmamış olanını tetkik ve icabında tahlil ederek ihtilaf mevzuu hakkındaki kanaatlerine müstenit kararlarını mucip sebepleriyle, sarih olarak, vaziyete göre, muayene raporuna yazılmış olan itirazların altına veya zabıt varakasının hususi hanesine yazıp imzalar.

Madde 33 – Heyetin tetkik neticesinde vereceği karar, ihracatçı veya mümessil tarafından ileri sürülen itirazı haklı gösterdiği takdirde ihracatçısına karara göre taayyün eden dereceden bir kontrol vesikası verilir ve bu takdirde zabıt varakasının, heyetin kararını da ihtiva eden bir nüshası, malumat olmak üzere Ticaret Vekaletine gönderilir.

Madde 34 – Zabıt varakasına, arpa ihracatçısı veya mümessili tarafından bir güne itiraz vakı olmadığı veya itiraz edilip de 31 inci madde mucibince teşkil olunan heyetçe yapılan tetkikat neticesinde Nizamname hükümlerine aykırı bir hareket vukua getirildiği tesbit edilmiş olduğu takdirde, vaziyete göre 22 ve 23 üncü maddeler mucibince hareket olunmakla beraber zabıt varakasının bir nüshası takibat icra olunmak üzere Cumhuriyet Müddeiumumiliğine tevdi olunur ve bir nüshası da Ticaret Vekaletine gönderilir. İhracat kontrolörleri, tanzim ettikleri zabıt varakalarının birer nüshasını muhafaza ederler.

Madde 35 – Vasıfları, tasnifi veya ambalajı itibariyle bu Nizamnamenin 7, 8, 10 ila 14, 18, 22 ve 23 üncü maddeleri hükümlerine uymayan arpaları kontrole arzedenerle 20, 25 ve 29 uncu maddeleri hükümlerine muhalif harekette bulunanlar hakkında 3018 numaralı kanunun 8 inci maddesi mucibince ve bunun haricinde kalan hallerde veya suiniyet sabit olan vaziyetlerde 1705 numaralı kanuna göre takibat yapılır.

Madde 36 – Memleket içinde ve dışında harb hali, seferberlik ve seferberliğe hazırlık veya tabii afetler gibi mucbir sebepler altında bu Nizamnamede yazılı tolerans miktarları Ticaret Vekaletince iki misline kadar artırılabilir.

Madde 37 – 1705 ve 3018 numaralı kanunlara göre hazırlanmış ve Devlet Şurasınca görülmüş olan bu Nizamname hükümleri 15 Temmuz 1940 tarihinden itibaren yürümeğe başlar.

Madde 38 – Bu Nizamname hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

Arpa ihracatının murakabesine dair Nizamnamenin 11 ilâ 14 üncü maddelerinde sözü geçen tablo

Sınıf ve dereceler	(1) Aşarlı hektollitre kilogram	(2) Azami		(3) Azami unlu madde %	(4) Azami kara arpa %	(5) Azami kırık arpa %	(6) Azami kalbur altı %	(7) Azami bit yenikil tane %	(8) Azami fitizli %
		yabancı maddeler Mecmuu %	İncesi %						
Beyaz arpa :									
Nº: 1	72	1	0,25	1	1/4	2	1	1/16	1/2
Nº: 2	70	1,5	0,50	1,5	1/2	2	2	1/10	1/2
Nº: 3	68	1,5	0,50	1,5	1/2	2	2	1/8	1/2
Nº: 4	66	1,5	0,50	1,5	1/2	2	2	1/8	1/2
Nº: 5	67	3	1	3	1	3	4	1/8	1/2
Nº: 6	65	3	1	3	1	3	5	1/8	1/2
Nº: 7	67	5	1,5	3	1	3	4	1/4	1/2
Nº: 8	65	5	1,5	3	1	3	5	1/4	1/2
Nº: 9	63	3	1	3	1	3	6	1/8	1/2
Nº: 10	61	5	1,5	3	1	3	6	1/4	1/2
Ova arpası :									
Nº: 1	69	1	0,25	1	0,10	4	1	1/16	1/2
Nº: 2	67	1	0,25	1	0,10	4	1,5	1/16	1/2
Nº: 3	65	5	1,5	3	0,10	4	5	1/4	1/2
Nº: 4	63	5	1,5	2	0,10	4	5	1/4	1/2
Nº: 5	61	5	1,5	2	0,10	4	5	1/4	1/2
Sıra arpa :									
Nº: 1	67	5	1,5	3	5	—	—	3	1
Nº: 2	65	5	1,5	3	5	—	—	2	1
Nº: 3	63	5	1,5	3	5	—	—	2	1
Nº: 4	61	5	1,5	3	5	—	—	3	1
Nº: 5	59	5	1,5	2	5	—	—	4	1
Nº: 6	—	5	1,5	3	5	—	—	4	1
Nº: 7	—	5	1,5	3	—	—	—	4	1
Mikset: (Karışık)									
Nº: 1	—	5	1,5	3	—	—	—	4	1